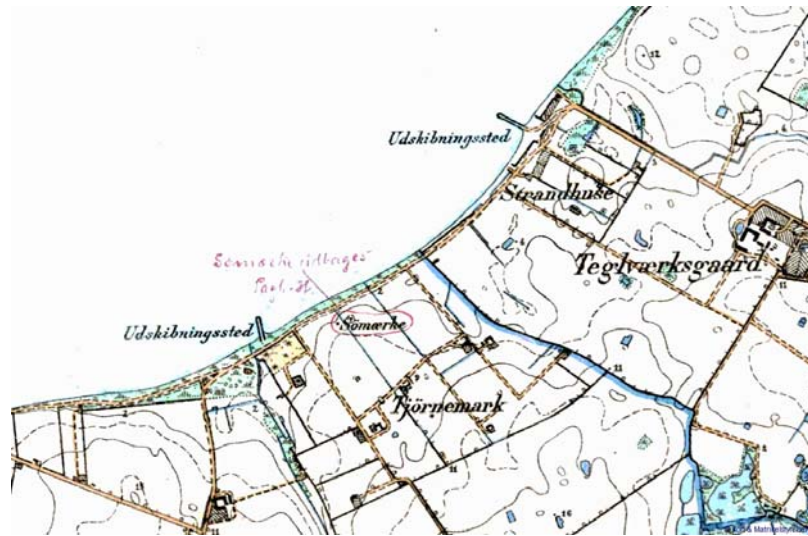

Historie

Næsten midt mellem Holbæk og Kalundborg ligger den lille havneby Havnsø i bunden af Nekselø bugten.

Stedet har formentlig sin oprindelse tilbage i 1300-tallet og har lige fra starten fungeret som en slags overfartssted til øerne Nekselø og Sejerø.

Alt tyder på, at den lille landsby i århundreder har været et fattigt og særdeles afsides beliggende sted.

Havnsø mølle

I slutningen af 1700-tallet blev der opført en lille stubmølle og en møllegård, hvor de rejsende til og fra øerne samtidigt kunne få et måltid mad og eventuelt natlogi.

I 1800 blæste stubmøllen omkuld og en ny stubmølle blev opført.

Denne stubmølle blev i 1822 erstattet af den nuværende hollandske mølle.

Samtidig med denne mølles opførelse, byggedes også et våningshus ved siden af møllen, mens det tidligere møllehus blev kgl. privilegeret kro.

Disse bygninger ligger der endnu den dag i dag.

I tidens løb har der været gjort mange forsøg på at restaurere den gamle mølle, men forsøgene er gang på gang gået i stå, oftest på grund af pengemangel.

Mølleren jagede englænderne på flugt

Under Englandskrigen 1807-1814 berettes om, hvordan mølleren måtte tage sagen i egen hånd og jage et par engelske skibe på flugt.

To engelske brigger forsøgte tilsyneladende at gøre landgang på kysten omkring Havnsø.

Møllejeren, der hed Kastrup, var samtidigt løjtnant i Landeværnet og havde rådighed over et par gamle kanoner.

Da englænderne beskød kroen og møllehuset kommanderede løjtnant Kastrup nogle møllegæster til at bygge skanser, mens de gamle kanoner blev ladet og affyret.

Allerede ved det første skud lykkedes det at ramme masten på det nærmeste skib, hvorefter masten gik over bord.

Et andet skud skød huebeklædningen af et af besætningsmedlemmerne, hvorefter englænderne forlod farvandet og sejlede udefter.

Landgangen blev tilsyneladende opgivet, og englænderne blev ikke set mere på disse kanter

I begivenhedernes centrum

Dette var ikke sidste gang man fra Havnsø kunne følge historiens gang.

23. marts 1808 har man således kunne følge Danmarks sidste lineskib, det statelige PRINDS CHRISTIAN FREDERIK, i farvandet sydøst for Sejerø.

Lineskibet blev senere samme aften ødelagt i en ulige kamp mod fire engelske orlogsskibe ved Sjællands Odde.

En kamp hvorunder bl.a. den unge løjtnant Willemoes mistede livet.

6. september 1982 kunne den opmærksomme følge et HARPOON missil affyret fra fregatten PEDER SKRAM ude i Kattegat, inden det forsvandt bag Ordrup Næs og slog ned ved Lumsås.

Havnen

Den første havn blev anlagt i 1906, og er senere blevet udvidet flere gange.

Havnen og færgetrafikken fik en afgørende betydning for Havnsøs udvikling.

Den blev et vigtigt udskibningssted for de omkringliggende herregårdes korn, ligesom den blev en vigtig indskibningshavn for foderstoffer og andre varer fra hoved-staden.

Gennem flere hundrede år har der også været et ret betragteligt fiskeri.

I januar 2003 var det dog slut med de store fiskekuttere fra Havnsø, da EU fiskekvoter mm. gjorde fiskeriet urentabelt.

De sidste to større kuttere blev oplagt.

Den lokale fiskehandel på havnen må nu nøjes med de friske fisk, som kyst-fiskerne lander, suppleret med friske fangster fra Sejerø.

Kroen er der stadig

Lige ved siden af møllen findes fortsat den lokale fredede kro.

Ikke længere kgl. privilegeret, men en idyllisk ramme om det lokale liv ved havnen. (Kroen brændte 4. januar 2004, men er nu genopbygget.)

Samtidig var den et yndet udflugtsmål for de gæstesejlere, der i sommersæsonen finder vej til Havnsø.

Kroen ligger også lige ved siden af Havnsø Hotel.

I 1906 blev der opført et lille badehotel ved siden af kroen.

Det lille badehotel er gennem årene blevet udvidet og moderniseret og fremstår i dag som et moderne hotel og kongres-center.

Fra mange af værelserne og møderummene er der frit udsyn til både Sejerø og Nekselø bugterne.

Udover hotellet og kroen findes der om sommeren også et lille spisested, Cafe Nordvest, med mulighed for udendørs servering af bl.a. friske rødspætter.

Den der blot vil gå en tur på havnen med en is eller en fransk hotdog kan i stedet benytte Havnegrillen.

Naturen omkring Havnsø

Mod vest er Stold Odde det område, der adskiller Nekselø bugten og Sejerø bugten.

Stold er afspærret for offentligheden og anvendes som skydeterræn for bl.a. politiet og hjemmeværnet.

Umiddelbart vest for Stold findes Vesterlyng, der er Sjællands største hedeområde.

Hele Vesterlyng blev fredet i 1945.

Vesterlyngen er privat og ejes af Ejerlauget for Eskebjerg Vesterlyng.

Siden 1924 har offentligheden haft mulighed for at bade fra den fine strand, og i forbindelse med fredningen blev adgangen udvidet til at omfatte hele Vesterlyngen.

Postkort fra Havnsø:

Søren Bay

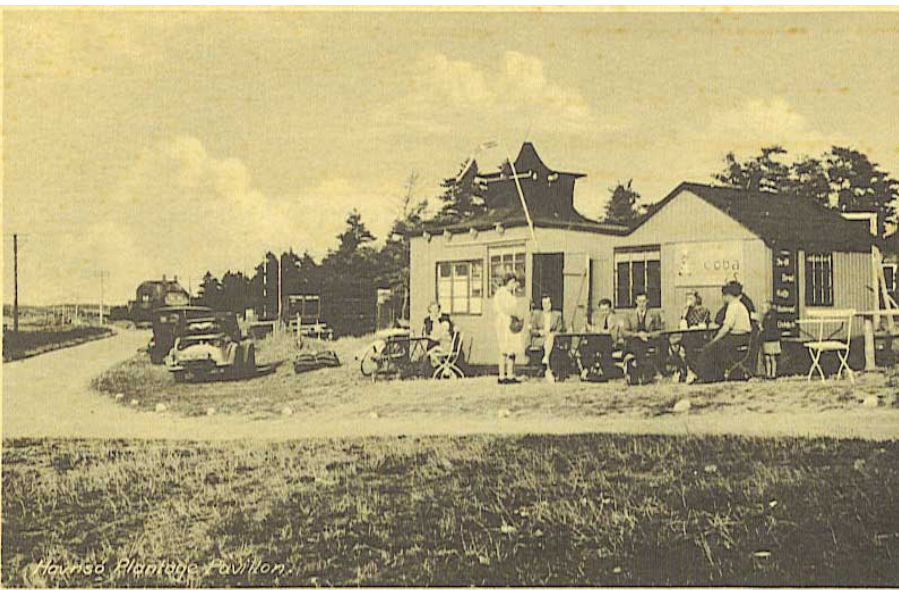
I 1899 startede han som 20-årig sit fotografiske virke på Storegade i Asnæs.

Søren Bay var en alsidig mand med mange interesser som kunstmaling – musik – fotografering, men er vel nok mest kendt for sit virke som Odsherreds og Lammefjordens fotograf, hvorved han med sine mange optagelser har givet eftertiden et levende indtryk af samfundet i og omkring Asnæs fra han startede som fotograf i 1899 til to år før han døde – 91 år gammel – i 1970.

Her nogle foto fra ca. 1950-1960

Havnsø

Havnsø Plantage Pavillon

Ved Havnsø Strand

Grundejerforeningen Tjørnemark's historie udkommer senere